

In memoriam prof. emeritus Ante Pažanin

Prof. emeritus Ante Pažanin rođen je 1. veljače 1930. u Vinišću kraj Trogira. Iako su mu roditelji dali ime Mate, greškom “veselog” župnika u matičnu je knjigu rođenih upisan kao Ante, što se otkrilo tek 12. ožujka 1939. prilikom otvaranja osnovne škole u Vinišću. Naime, učitelj Stjepan Smolje prozvao je svu djecu koja su prema službenom popisu dobivenom od ureda župe bila obavezna pohađati školu, a među njima nije bio Mate Pažanin Antin, nego Ante Pažanin Antin. Na očevo pitanje kako malom Mati omogućiti da polazi školu učitelj je odgovorio: Ako prihvatite ime Ante. Tako je kršteno ime postalo nadimkom, a Ante službenim imenom, koje nosi od prvoga dana škole.

Osnovnu je školu pohađao u Vinišću, a od pohađanja talijanske škole oslobodio ga je don Ante Škobalj, koji ga je početkom 1942. godine pozvao da mu pomaže u kućanstvu, a on će ga zauzvrat pripremati za sjemenište u Splitu i izvanredno polaganje prvog razreda klasične gimnazije. Međutim, talijanska okupacija i dolazak Nijemaca u Dalmaciju nakon pada Italije učinili su nemogućim polaganje ispita u Splitu. S don Antom Škobaljem, kojemu može zahvaliti početke svoje izobrazbe, oprostio se početkom 1944. godine, kada je na njegov savjet i nagovor na staroj cesti između Vinišća i Marine pobjegao iz kolone Vinišćana koje su Nijemci odvodili u sabirni centar u Trogiru. Mjesec dana kasnije pronašao je roditelje koji su se krili po brdima oko Vinišća i čekali vezu za partizanski zbjeg. Dočekali su je u proljeće 1944, kada su preko Ploča prebačeni na Vis, a odatle su, kao nesposobni za borbu, preko Italije upućeni u Afriku – u El Shatt i El Katadbu.

Nakon završetka Drugog svjetskog rata vraća se u domovinu i nastavlja školovanje, najprije u nižoj gimnaziji u Trogiru, a od 1947. do 1950. u Učiteljskoj školi u Šibeniku. Kao odličan učenik i antifašist 1948. postaje član KPJ, a 1950/1951. sekretar Kotarskog komiteta Narodne omladine u Šibeniku. Od 1951. do 1955. studira filozofiju i germanistiku na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, 1955/1956. studira na Sveučilištu u Göttingenu, a 1956/1957. na Sveučilištu u Münsteru. Godine 1957. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirao je filozofiju kod profesora Vladimira Filipovića, a germanistiku kod profesora Zdenka Škreba. Nakon dvogodišnjeg studijskog boravka na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Kölnu, 1962. doktorirao je kod Ludwiga Landgrebea i Karla Heinza Volkman-Schlucka.

Od 1958. do 1963. bio je asistent profesoru Vanji Sutliću, a zatim docent na Povijesti filozofije na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. U jesen 1963. kao docent dolazi na Fakultet političkih nauka Sveučilišta u Zagrebu, gdje je 1968. izabran za izvanrednog profesora, a 1974. za redovitog profesora Filozofije politike, prava i povijesti. Od 1971. do 1973. te od 1988. do 1990. bio je dekan Fakulteta političkih znanosti, te je na njemu predavao do odlaska u mirovinu 1. listopada 2000. Godine 2001. Sveučilište u Zagrebu dodijelilo mu je počasno zvanje i titulu professor emeritus za posebne zasluge za razvitak i napredak Sveučilišta te za međunarodno priznatu znanstvenu i nastavnu izvrsnost.

Od 1973. do 1977. bio je zamjenik generalnog direktora IUC-a u Dubrovniku. Sudjelovao je na brojnim domaćim i međunarodnim postdiplomskim studijima, simpozijima i kongresima. Od 1970. do 1980. bio je glavni i odgovorni urednik Biblioteke “Politička misao”.

Od 1987. do 1994. bio je predsjednik Matične komisije za filozofiju, politologiju i sociologiju, a od 1994. do 1999. predsjednik Područnog vijeća za društvene znanosti u Republici Hrvatskoj. Od 1993. do 1995. bio je predsjednik Hrvatskoga filozofskog društva, a od 1996. do 1998. predsjednik Kluba hrvatskih humboldtovaca.

Godine 1968. dobio je Nagradu grada Zagreba za filozofiju za knjigu Znanstvenost i povijesnost u filozofiji Edmunda Husserla, a 1990. republičku nagradu za društveno-humanističke znanosti za knjigu Metafizika i praktična filozofija. Godine 1997. dobio je "Humboldt-Medaille" za zasluge u znanstveno-kulturnoj suradnji Njemačke i Hrvatske, te je odlikovan Redom Danice hrvatske s likom Ruđera Boškovića. U ljeto 2003. godine Općina Marina odlikovala ga je Nagradom za životno djelo jer je "svojim dugogodišnjim znanstvenim i stručnim radom doprinio promicanju marinskoga kraja" Godine 2005. dobio je državnu Nagradu za životno djelo u području društvenih znanosti.

Na Fakultetu političkih znanosti i na Sveučilištu u Zagrebu obnašao je mnoge funkcije. Već kao mladi docent, u to vrijeme i prodekan, pomagao je novoostvorenom fakultetu da se što prije i što bolje stručno i znanstveno uključi u sveučilišnu zajednicu i da se radom razvije i afirmira kao znanstveno-nastavna akademska članica Sveučilišta u Zagrebu. To je naročito došlo do izražaja u kritičnom razdoblju, kada je za vrijeme svoga prvoga dekanskog mandata branio Fakultet i štitio kolege koji su bili optuženi za nacionalizam (Ivana Iku Babića, Nerkeza Smailagića i Zvonimira Baletića), zahtijevajući da o njihovu djelovanju i eventualnom isključivanju s Fakulteta odluči isto ono Znanstveno-nastavno vijeće koje ih je izabralo, a ne političke organizacije i forumi izvan Fakulteta i Sveučilišta. Zbog toga je odmah nakon isteka dekanskog mandata isključen iz SKJ i optužen za građanski liberalizam i konzervativizam. Nakon toga ne pripada niti jednoj stranci ni pokretu. Iako politički nepodoban, nastavlja dalje savjesno i odgovorno raditi svoj posao.

Suradnja sa znanstvenicima iz Hrvatske i inozemstva (primjerice, Ivanom Supekom, Hans-Georgom Gadamerom i mnogim drugima) bila je osobito plodna u Interuniverzitetskom centru u Dubrovniku, u kojemu je od 1973. do 1977. bio zamjenik generalnog direktora i pomagao u izgradnji Centra kao hrvatskog prozora u suvremeni svijet. To su bile godine dijaloga između fenomenologije i marksizma, a IUC u Dubrovniku upravo je pod tim nazivom organizirao višegodišnji poslijediplomski studij s najboljim stručnjacima. Na temelju razvijanja i unapređivanja filozofije i znanstvene misli u duhu europske tradicije i traženja novih načina mišljenja i putova međusobnog razumijevanja ljudi i naroda pokušao je rehabilitirati klasičnu političku filozofiju kao praktičnu filozofiju u smislu Aristotelova jedinstva etike i politike, odnosno Hegelove filozofije objektivnog duha. Svojim radovima dao je doprinos razvitku političke filozofije u Hrvatskoj.

Objavio je 11 knjiga, oko osamdeset studija i oko pedeset znanstvenih članaka iz političke i praktične filozofije, te više stručnih radova i prijevoda s njemačkog jezika. Velik dio znanstvenih radova objavljen je u međunarodnim publikacijama i na stranim jezicima. Za neke od njih dobio je priznanja i nagrade.

Najveći doprinos filozofiji Pažanin je dao u području filozofije politike, etike i suvremenoga povijesnog mišljenja. Svojim djelima, na tragu najboljih europskih stremljenja od Aristotela preko Hegela do suvremene fenomenološke filozofije, rehabilitirao je u nas praktičnu filozofiju u njezinu cjelokupnome povijesnom značenju za suvremenog čovjeka i njegovo etičko-političko djelovanje. Krunu Pažaninovih utemeljujućih nastojanja u praktičnoj filozofiji predstavlja njegova posljednja knjiga Fenomenologija političkog svijeta.